

trede Bistandsmand, saa at man snart kan faae et lille Højskoleministerium, eller hvad man vil kalde det, istedetfor, at man skulde tage Sagen ganske simpelt og ikke tænke paa, at Folkehøjskolerne skulde bruges til noget Andet, end hvad de oprindeligt skulde bruges til, nemlig til at vække alt det Danse i Folket og udvikle de gode aandelige Kræfter, der ere tilstede, og desuden unnerwise den Unge i Danst og danst borgerlig Ret. Men, som sagt, naar man kommer ind paa andre Sideveie og tænker paa, om ikke Folkehøjskolerne kunde benyttes til noget Andet, og naar der opstaar en Konflikt om, hvad de kunde benyttes til, saa opstaar den Tanke: Kunde vi saa ikke i Studsmaalsbogen give den Højskoleforstander, som har været lidt for højrøstet, en Paategning eller sætte et Stempel paa ham, saa at vi kunde jage Cleverne bort fra ham. Det har aabenbart Bistandsmanden vovet at forsøge paa. Den ærede Minister sagde her forleden Aar, at, saaledes som han var gaaet frem med Uddelingen, var det væsentlig Bistandsmandens Styld — dengang kaldte han ham ikke Bistandsmand, men Tilsynsmand. Jeg vil paaberaabe mig, hvad gamle Grundtvig sagde engang her i Thinget, at, naar Ministeren vilde skyde en Anden frem mellem sig og Thinget, burde det ikke taales, vi skulde, som gamle Grundtvig sagde, have Ministeren selv ved Dreene. Det blev dengang hørt her i Thinget, uden at Formanden ringede med Klaffen. Dengang skød den ærede Minister Tilsynet frem, og saa tillod jeg mig at angibe denne Synsmand for hans Uddeling igjennem de senere Aar, men da var der rigtignok Røster her ogsaa fra venstre Side, der talte saa smaat imod mig, som om det ikke var rigtigt, hvad jeg sagde, og man kunde jo løbe med Limstangen, men da sagde jeg til Venstre: Ero I da ogsaa, at Ederes egne Blade løbe med Limstangen? Der er ikke et eneste Venstreblad, uden at det har fordømt denne Fordeling, lad os ikke komme bort fra det, men lad os befjende, at det var rigtigt, som der var skrevet. Jeg holder for, at det var rigtigt, og at det var en partifl. Fordeling i enhver Retning, navnlig ligeoverfor dem, der talte højrøstet imod det, som der dengang ikke maatte tales om. De, der vilde hjælpe villette, fik gode Belønninger og bleve aflagte rundelig i enhver Retning. Bladene kunde ogsaa med Rette skrive: Denne Folkethingsmand Lang bærer sig i Grunden dumt ad, han har nu tabt saamange Tusind Kroner i de sidste Aar, som han ellers kunde have til sin Skole, paa Grund af sin uheldige Politikk, han er en Fantast, at han vilde gaa ind derpaa, hvis han var en praktisk Mand, vilde han ikke have tabt de 15—20,000 Kr.; men deraf ser man, hvor fantastisk og uøkonomisk han er, han forstaar slet ikke at beregne den Slags Ting. Jeg forstaar imidlertid meget godt at beregne; jeg skal sige, at jeg mener, at, naar en

offrer sig for en Sag og taber derved, saa kommer der en Tid, hvor han vinder det dobbelt igjen, om ikke i klingende Mønt, saa i Mandens Guld, der er saameget bedre. Naar der er Tale om at ofre sig for en Sag og holde den frem, saa siger jeg: Til Slutning vinder den, der offrer sig for sin Overbevisning. Ja, jeg vil endog gaa saa vidt at sige, at, selv om det er en feil Overbevisning, en Mand har, naar han tror, det er en rigtig Overbevisning, saa gjør han vel i at holde paa den, thi om han end har feilet, er han i Grunden overfor den højeste Dommer uskyldig. — Jeg skulde nu meget anbefale det ærede Udvalg, at det vilde optage de Tanker, som jeg her har tilladt mig at udtale og ogsaa udtalte ifjor, navnlig fordi den ærede Minister stillede sig saa velvillig til en hvilken som helst Ordning, det høie Ting vilde gaa ind paa, Noget, som jeg er ham meget forbunden for. Det er et stort Fremskridt fra forleden Aar, at den høit ærede Minister nu er kommen til den Erkjendelse af Sagen — dengang mærkede jeg slet ikke til, at han havde den — at kunne gaa ind paa at uddele Pengene efter Clevertallet. Jeg mener nemlig, at man, for at hjælpe de smaa Skoler, skulde lade f. Ex. dem, der have 15 Clever, faae forholdsvis mere, men naar en Skole havde 70 eller 80 Clever skulde den Intet have for det Clevertal, der gik derover, thi saa kunde Skolen meget godt bære sig selv. I saa Fald bliver Bistandsmanden til, hvad han skal være, nemlig en simpel Beregner. Der behøves da hverken 2 eller 3,000 Kr. for at gjøre denne Beregning, thi saasnart Skolen er indmeldt, kan den høit ærede Minister selv gjøre Regnestykket; naar det Hele er lagt tydelig frem for ham, kan det meget let lade sig gjøre. Man kan indvende, at det har sine Misligheder, men jeg siger, at den nuværende Fordelingsmaade har meget større Misligheder, og jeg siger, at, selv om den ærede Minister faaer den allerhelbigste Mand til at være Bistandsmand, som der kan faaes, saa har han dog kun een Mand. Denne kan idag komme til en Skole, der væsentlig gaar i en Retning, og saa kan han en anden Dag komme til en anden Skole, der væsentlig gaar i en anden Retning. Denne Mand har jo dog et subjektivt Skjøn, og nu spørger jeg: Skal Folket høre sig for det, eller skal det beholde sin Frihed? Skulle Cleverne, der gaa til forskjellige Skoler, høre sig for Amtsaadens Skjøn, om hvilken Skole de finde hensigtsmæssig, eller skulle de have Lov til at gaa efter deres eget Hoved og Hjerte? Jeg siger: Lad de trængende Clever gaa til den Skole, som de ville efter deres egen Hu og Hjerte, det kan maaske saa være ganske rigtigt at faae en Liste over disse Skoler, og skulde der saa komme en til, kan Listens igjen næste Aar blive forøget. Der er ogsaa en anden Ting, og det er disse 15,000 Kr., som denne